

KÖZÉRDEK

POLITIKAI, TÁRSADALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI LAP.

AZ ALSÓFEHÉRVÁRMEGYEI GAZDASÁGI EGYESÜLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.

M megjelenik hetenkint kétszer: csütörtökön és vasárnap.

Nyílt tér sora 40 fillér.

Előfizetési feltételek

helyben házhoz hordva vagy vidékre
postán küldve:Egész évre 12 kor.
Fél évre 6 kor.
Negyedévre 3 kor.

Hirdetések díja:

□ centiméterenként 6 fill. Kereske-
dők és gyárosok külön árkedvény-
ben részesülnek.

Hát még meddig?

Ugron Gábor, a nagyhangú és mindenekfelett önére-
zetes hazafi, ismét nagy szabású politikai szenzációra
adott alkalmat. Kitént, sőt maga is elismerte, hogy
pártját a francia külügyminiszter által kitarított párttá
akarta szerződteni. Alkudozott a pártjára, pártja tudta
nélkül. Nagyon szépen összefügg mindez a szerep-
pel, hogy egész ország józan közvéleménye ellenére
kiáll az európai fórumra, s onnan agítál a hármias
szövetség ellen. Egy millió frank szép pénz; azért sok
mindent meg lehet tenni, ha alkalom és — hogy is
mondjam? — bátorság van hozzá!

Ugron nyilatkozott ez ügyben s egyáltalán nem fész-
tázta magát. Az apró részleteket cáfolgatja; a vádak
nagyját olyan formában ismeri be, amelyet tán némelyek
hajlandók naivitásnak tartani, mi azonban toronymagas-
ságu czinizmusnak nevezük, amikor legenyhébben aka-
ruuk róla nyilatkozni.

Beismeri, hogy csakugyan járt a francia külügy-
miniszternél; vele Magyarország külpolitikájának iránya
felől csakugyan tanácskozott; tőle ajánlást kért és
kapott a végből, hogy francia pénzzel bankot csináljon
Magyarországon s egy millió frank hasznót szerezzenek
választási czélokra, az Ugron-párti sajtó támogatására
s a magyar közvélemény masszírozására. Sőt azt is
elismeri, hogy, miután a tervezett bank létrehozása
nem sikerülhetett, az óhajtott milliót ajándékképpen is
szívesen fogadta volna. Ime az erkölcsbír szerepét
vívó ellenzék leghaugosabb része hogyan készül a tiszta
választásokra?!

Ebben az egész csuf históriában nem az a legszo-
morubb, hogy a sokáig dédelgetett, elkapott és ipar-
lovagszerű kvalitásokkal bőven sujtásozott, czimre függet-
lenségi, alatomban néppárti, ha kell, Gotterhaltét süve-
gelő vagy éppen fujdogaló vezér pénzre váltogatja
a politikai szereplés bizalmi mandátumát; az sem, hogy
annak az ellenzéknek vezére tesz ilyet, mely leghau-
gosabban dörgött a képviselő minden érdekeltége ellen;
ezek mind jellemző, de ez alkalommal alárendelt jelentő-
ségű szempontok maradhatnak. A legsajnálatosabb az,
hogyha elismert ellenzéki vezér egy kalandor társa-
ságában ott ögyeleg a francia miniszter előszobájában;
s alkudozza, kéri-lesi azt a bizonyos milliót, mely párt-
ját megmenti, vagyis, jobban mondva: összeenyvezi; s
ezért ők hálából megdöntik, vagy döntögetik az
Andrássy-fele politika oszlopait; miután pedig már egy-
szer becsukják előtte az ajtót, a millió képzeletétől

elvakulva nem látja meg, nem érti meg a visszautá-
sítást, hanem ismételten is ajánlhatja szolgálatait: ugyan
miféle véleményét alkotnak felőlünk ilyenkor a kül-
földön? Elhiszik-e, hogy ez a fölt csak egy emberé,
nem pedig a magyar közéleté, melynek legpuritánabb
elvű bajnokai közt ekkora botlás megeshetett?
Vagy mi magunk is hogyan fogjuk ezentúl számon
kérni, ha dakoromán politikusok a Liga pénzzel akar-
nak nálunk politikai sikereket erőszakolni? Hogyan
támadjuk a pánszlávot a beszivárgó orosz rubelekért?
Hogyan vesszük rossz néven a czéhibeli ultramontántól,
ha idegen pénzzel híveket akar nálunk toborzani a
pápai politikai czélok szolgálatára?

A rossz példa és a rossz hír ebben a dologban a
legveszedelmesebb. Mi is és velünk együtt még igen
sokan kérdezik: hát mikor fogja az ilyen kalandoros
manővereket az ország egészséges közvéleményének
felzudulása a közélet teréről elsöpörni?

Nyilatkozat.

Az „Ellenzék“ napilapnak június 22-ki 140. száma-
ban „Alispán-választás“ cím alatt egy Nagy-Enyedről
közölt cikk jelent meg, melynek részben tendenciozus,
részben a valóságtól eltérő tartalma a gyulafehérvári
megyei bizottsági tagokat arra bírta, hogy: dr. Ujfalu-
s József sz. e. apátkanonok meghívására a közlemény
megjelenése után nyomban értekezletet tartottak, mely
értekezlet folyó hó 24-én délután Rainay Ignác ügyvéd
elnöklete alatt elhatározta, hogy a kérdéses közleményt
a való tényállásnak megfelelően következőként recti-
ficálja:

Tény, hogy az öt év előtt lefolyt megyei választások-
hoz az összes gyulafehérvári megyebizottsági tagok a
polgármester által előre rendelt külön vonattal utaztak
Nagy-Enyedre, arról azonban, hogy ez a különvonat
Csató János alispán elleni actio czéljára indult Enyedre,
már csak azért nem lehet szó, mivel előző napon az
összes megyebizottsági tagok egy értekezleten meg-
egyeztek abban, hogy Csató alispán személye körül
csoportosulnak.

Csakis a választó gyűlés napján merültek fel oly ellen-
áramlatok, melyek, tekintettel az alispán akkori meg-
gyengült egészségére, más jelölt személyét emlegették
és e czéliből néhányan a gyulafehérvári megyebizottsági
tagok közül rögtönzött értekezletet tartottak és jártak
a főispánnal is.

A folyó hó 24-én Gyulafehérvárt tartott értekezlet
kimondotta, hogy az akkori incidensből folyólag sem-
minemü következtetést a jövő választásra nézve levonni
nem lehet; egyuttal kifejezést adva abbéli örömeinek,
hogy a megye közbecsülésben álló alispánjának teljesen
helyreállott egészsége, egyhangulag kimondta, hogy iránta
ma is változatlan bizalommal viselkedik.

Gyulafehérvárt, 1901. június hó 25-én.

Rainay Ignác
ügyvéd, értekezlet elnök.Korbuly Elemér,
értekezlet jegyző.

Évzáró-ünnep a leányiskolában.

Folyó hó 22-én szép ünnep folyt le a helybeli ref.
templomban, nagy közönség jelenlétében. Az elemi és
polgári leányiskolák igazgatói számoltak be a lefolyt
iskolai év nevezetesebb eseményeiről és eredményeiről.
Hálával emlékeztek meg az elhunyt polgármesternek
az iskolák ügyében szerzett érdemeiről s mindazokról,
kik bármilyen módon kifejezték érdeklődésüket és rokons-
zenvüket. A közönség a szép, tanulságos és lelkes
beszámolókat megérdemelt tetszéssel jutalmazta. Kü-
lönösen el volt ragadtatva azon szép szavaktól, melye-
ket Dömök Erzsébet, a polgári leányiskola derek igaz-
gatója, azon növendékekhez intézett, kik a IV. osztályt
végzve, megválnak ezen intézettől. Csak egy szerető
gyermek jövőjéért elő és aggóító szülőnek szavai lehet-
nek tele ennyi melegséggel, tapasztalattal és jó tanács-
sal. Az egyes beszámolókat a lányok szép énekei
követték, melyeket Veress Gábor tanár vezetett és
harmóniumon kísért egyuttal. Ezután az ajándék-köny-
vek és pénz-jutalmak kiosztása következett, a gyermek-
sereg izgatott érdeklődésében. A templomi ünne-
p-séget Gáspár János gondnoksági elnök szavai zárták
be, ki a gondnokság és szülők nevében megelégedését,
elismerését és köszönetét fejezte ki a tanító-testület-
nek szeretetteljes bánásmódjukért s azon szép sikerért,
melyet a növendékek a közvizsgálatokon és különösen
a rajz- és kézimunka-kiállításon benutattak. A közön-
ség azzal a tudattal távozott a lelekelő ünnepségről,
hogy a lányok tanítása jó és megbízható kezekben
van; és hogy városunk ezen kedvelt iskolája folytonos
fejlődésnek és, amennyiben a hiányok követelően szük-
séges pótlása bekövetkezik, magas virágzásnak néz
elébe

A delutáni ünnepséget este a sétatér fedett tánc-
helyiségében program-estély követte. Zongorázott

TÁRCZA.

Ész-e, vagy vak ösztön?

A hetvenes évek közepén történt, hogy a krasznabél-
teki vágásban vadásztam egyszer vadgalambra. Csak
egy kutyá nélkül mentem ki, inkább azért, hogy a
gyönyörű erdei utakon sétálgassak, mint hogy valami
nagy kárt tegyek a bugó szárnyasokban.

Egy dombtetőre értem, melyet meg lehetős sűrűség
vett körül; dél felé mely patak vonult, vizmosás mere-
dek része látszott, előttem vagy ötven lépésnyire szép
kis tisztás terült. Ledőltem egy fa alá s a verőfényes
őszi levegőben addig álmodoztam, míg esteledni kezdett
az idő.

Éppen fel akartam czihelődni, mikor mozgást hallot-
tam a sűrűben s pár pillanat múlva egy fiatal róka
ügetett át a tisztáson. Messze volt, de hevem elragá-
dott s hirtelen odalöttem. A róka egyet vakkantott,
jelezve, hogy meg van söréztve s eltűnt a sűrűben.
Kutyám nem lévén, magam mentem utána; futottam,
hogy ne legyen ideje esetleg elbujni. Alig tettem husz
lépést a sűrűben, megpillantottam, a mint a száraz viz-
mosásban keservesen vergődött előre.

Nem volt magában. Közvetlenül mellette egy nagy
keskeny pófajú róka ügetett s izgatottan kapkodott
feléje; egyszer át is kapta szájával a derekát s néhány
lépést tett vele a vizmosás tulsó oldala felé. Oda

durrantottam a másik csővel is, de hibáztam. A vén
róka erre folyton visszanezelve, kerekét oldott s el-
tűnt, én pedig lementem a meglőtt fiatal róka felé, mely
fáradtan huzódott meg egy gyökér mögött. A lába volt
szegénynek megsöréztve.

Abban a perczen, amint agyon akartam csapni, hogy
ne szenvedjen, tekintetem véletlenül a vizmosás árka-
ra esett s megpillantottam a vén rókat, mely vagy ötven
lépésnyire kidugta a fejét egy darab agyag mögül
(teste többi részét elfödte a rög), onnan bámult rám,
meglapulva, hogy kikerülje a figyelmet.

Rögtön tisztában voltam vele, hogy ez csak anya-
róka lehet, mely a fiait felti s elhatározta, hogy va-
lamiképpen meglessem, mit akar. Anélkül, hogy a kis
rókában kárt tettem volna, lassan visszavonultam s a
vizmosás alján elbujtam egy bokorban. Jó negyedóraig
vártam hiába, azalatt a sebesült rókán is erőt vett a
bénulás, mert nem mozdult. Végre megpillantottam a
vén rókat, mely nyilegyenesen ugrott elő rejtékhelyé-
ről, lefutott a fiához s pillanatig sem gondolkodva, a
szájába kapta. Azután óvatosan, hogy minél kevesebb
fájdalmat okozzon a sebesültnek, megindult vele.

Nem volt lelkem, hogy még egy lövéssel meghábo-
rítsam az anyai szeretet munkájában. Bizonyosra vet-
tem, hogy meg akarja menteni s most vízi valamifoduba.
Haza ballagtam, sajnálkozva a szegény kis rókán,
melynek szívesen kioltottam volna az életét, de amelyet
csak így megsebesíteni s ezzel neki talán hosszas kí-
nokot okozni igazán nem akartam.

Egy pár hét múlva megint azon a környéken baran-
goltam s véletlenül még beljebb védtem a sűrűbe.
Egyszer csak ráakadtam egy róka lyukra, melynek, a
körülötte levő jelekből következtetve, voltak lakói.

Szerencsét próbálók, gondoltam s felmásztam egy
közellelvő vadkörtefára, onnan vártam az alkonyatot,
mikor a róka mozogni szeretne. Sokkal rövidebb
ideig tartott, mint hittem, alig tíz perc múlva már
kibujt a lyukból egy róka. Rámérsztettem a szememet
a sovány kis állatra. Nini! hisz ez az én sebesült ró-
kám! még biccentett ugyan, de másképp kutyabaja. Nyom-
ban utána előttem az öreg róka is és elkezdte gon-
dozni beteg kölykét; körülnyalogatta, a sebet megviz-
sgálta s végül a meglegedés jelei közt kezdett ját-
szani vele. Egyszerre ráborult, mire a kis róka csen-
desen lefeküdt. Az öreg behallgott a sűrűbe s alig
öt perc múlva egy egerrel jött vissza, azt pedig oda-
adta anyányi kölykének.

Az anya szívét még egy rókában is tudom csodálni:
nem bántottam őket. Ez a vén róka előbb hazalopta
sebesült kölykét, azután otthon meggyógyította s most
is táplálja, mert tudja, hogy magáról gondoskodni alig
volna képes. A ravasznak, kegyetlennek, alátomosnak
híresztelt állat megmutatta, hogy olyan szíve van, amely
sok embernek válnék becsületére.

Bárony István.

Vince Margit; monologot szavalt Török Blanka; mindkettő ügyesen végezte feladatát. Az utolsó szám „A Szent-Anna-tó regéjének” előadása volt, mely gyermek-zindarabnak van feldolgozva és Sztójánovics által szépen megzenésítve.

Szereplők voltak: Elbeszélő: Nagy Irma; I-ső királyleány: Berde Amál; II-ik királyleány: Pavletits Erzsike; III-ik királyleány: Horváth Trézsi; vízi király: Kovács Róza; remete: Kerekes Irma; pástor: Kállai Etel; bojtár: Boér Vilma. — Tündérek és zarándokok, az elsők fehér ruhában és koszorúval, az utóbbiak kámszába öltözve.

A szereplők ügyesen mozogtak, szépen szavaltak, kedvesen énekeltek. A közönség nagy élvezettel nézte és hallgatta a nagy gondal előkészített és szépen sikerült előadást. Az egész terem tele volt hallgatósággal, mely élénk részt vett a program lefolyta után következő táncban. A multság éjféltől ért véget.

Vidék.

Balázsfalva, 1901. június hó 25-én.

Vármegyénk közigazgatási bizottsága, kétségtelenül a vármegye derék és a közügyek iránt rendkívül érdeklődő főispánja kezdeményezésére, igen üdvös és hasznos intézkedést léptetett életbe.

Ugyanis — azon nézetből kiindulva, hogy a magyar nemzeti népnevelés iránt fokozottabb mérvben felkelendő és ápolandó műveltségi társadalmi érdeklődés, illetőleg állami népiskoláinknak és társadalmunk előkelő értelmiségének szorosabb összeköttetésbe hozása egy részről az iskola szentelt falai közé nagyobb életképeséget, az ügybizalom és taneredmény fokozottabb fellelődetést fogja bevinni, másrészt pedig a gyakorlati nevelés eredményének tényleges szemlélete és az előkelő értelmiség előtt való feltárása oly hasznos nézeteknek és eszméknek ad tápot, melyek viszont a magyar nemzeti népnevelés megyénkbeli intézeteinek melegebb szeretetét, gondosabb istápolását eredményezhetik, és ez által az oktatásügyet valóságos közérdeklődés tárgyává tehetik — megyénknek az oktatásügy iránt érdeklődő lakói közül egyeseket az állami iskolák évről-évről való megjelenésére kért fel; így a balázsfalvi járásban a buzásbocsárdi állami iskola vizsgáira Simonffy Alajos főszolgabíró és a balázsfalvi, jelenleg még Emke iskola vizsgáira Gáspár János megyei főjegyzőt küldötte ki; ezen kiküldöttek szerzett tapasztalataikról több irányban kell hogy jelentést tegyenek a közigazgatási bizottságnak.

Értesülésünk szerint az évről-évről vizsgák Buzás-Bocsárdon f. hó 16-án és Balázsfalván folyó hó 23-án tartattak meg és mindkét kiküldött a vizsgákon megjelent; a bocsárdi vizsga eredményéről a jelentés kivonatban a következő:

A tanterem belső és külső állapota, tisztasága, valamint környezetének és az udvarnak tisztántartása mindenben kielégítő, térfogata a növendékek ez idő szerinti számához aránylag elegendő; a növendékek tisztasága, külső megjelenése és viselkedése sem hagy semmi kívánni valót hátra, egészen kielégítő volt, a szóbeli feleletekben elég gyorsak, értelmesek és bátrak voltak, a kiejtések főleg a nagyobb növendékeknél egy kissé idegen hangzásúak, nem tiszta magyarosok voltak, aminek oka az, hogy a tanítás öt éven át, amikor az iskola még felekezeti volt, nagyon el volt hanyagolva, azonban mindennek dacára a folyékony olvasásban, számolásban, írásban és egyáltalában az előadott tantárgyakban jó előhaladást tettek, nem különben az énekekben is, igen sok szép hazafias magyar dalt énekeltek kellő szabattalossággal; szóval, tekintettel a nehézséges viszonyokra és hogy az állami iskola csak ez évben létesült, a vizsga általában kielégítőnek mondható.

A balázsfalvi kiküldött jelentéséről tudomással nem bírunk, azt azonban tudjuk, hogy a vizsga nagyon jól sikerült, a növendékek jó készültséggel vizsgáztak, a múlt évekhez képest nagy haladás volt észlelhető, amit Lukács Ferencz igazgató-tanítónak lehet köszönni, aki nagy ügybizalommal szolgál a nemzeti népnevelésnek.

Tanügy.

A sz.-udvarhelyi kir. állami főreáliskolával kapcsolatos internátus.

A székelyudvarhelyi kir. állami főreáliskolával kapcsolatos internátusba az 1901—1902. tanévre 65 tanuló vétetik fel, kik közül 40 tanuló 400; 15 tanuló 300 és 10 tanuló 200 korona díjat tartozik fizetni.

E helyekre ezennel pályázat hirdettetik. Azon szülők, vagy gyámok, kik fiaikat, illetőleg gyámoltjaikat az internátusba felvétetni óhajtják, ebbeli kérésüket f. évi július 15-ig az igazgatósághoz intézve és czimezve nyujtsák be címük és lakásuk pontos megjelölésével.

A kérelemhez mellékelni kell:

- a) a legutolsó tanévről nyert iskolai bizonyítványt;
- b) orvosi bizonyítványt arról, hogy a tanuló egészséges, nincsenek szervi bajai.

Azok, akik a mérsékelt díjakra óhajtanak fiaikat illetve gyámoltjaikat felvétetni, a fentemlített okmányokon kívül az illetékes hatóság által kiállított, egészen új keletű vagyonossági bizonyítványt is tartoznak csatolni kérésük támogatására.

A díjak felvételekért előre fizetendők. A rendes felvételi díjakon kívül minden tanuló köteles butorrongálás czimén 10 koronát letétbe adni az igazgatóság rendelkezésére, mely összegből az előfordulható rongálások fedeztetnek.

A felvett tanulók élelmezést, lakást, fűtést, világítást kapnak s megfelelő felügyeletben részesülnek.

Az élelmezés a következő: reggeli: kávé zsemlével; ebéd: három fogás, vasárnap és csütörtökön négy fogás; vacsora: egy fogás, rendszeren sült. Ezenkívül d. e. 10 órakor és d. u. 4 órakor egy-egy szelet kenyér,

A felvett tanulók a belépéskor a következő felszerelést tartoznak magukkal hozni: a) egy-egy nyári és téli időszakra való tisztességes ruházatot; téli köpenyt vagy nagykabátot és fővelőt; b) legalább 2 pár erős cipőt; c) ágycsizmókat, és pedig: két párnát, egy téli paplant gombokkal, két paplanlepedőt gomblyukkal, két alsó lepedőt és két-két párnahéjat; d) fehéreneműt: hat drb. fehér nappali inget, hat lábravalót, három hálóinget, legalább tizenkét drb. zsebkendőt és hat pár harisnyát, 4 törülköző kendőt, továbbá fésűket, ruhafog- és cipőkeféket.

A fehéreneműkre feltűnő helyen legalább 2 cm. nagyságban azon szám himzendő, mely szám alatt a felvételtől szóló értesítés megküldetik.

Az értesítéshez egy kötelezvény is csatolatik, melyet a szülő, illetőleg a gyám szabályszerűen aláírni s legkésőbb 8 nap alatt az igazgatósághoz visszajuttatni tartozik, a felvétel elfogadásának igazolásul és biztosításul.

A tanítással járó díjakat, minő a tandíj, továbbá a szükséges taneszközök beszerzésével járó kiadásokat a szülők vagy gyámok külön tartoznak hordozni.

A felvett tanulók kötelesek mindenben az internátusi szabályzatok szerint eljárni. Azok a tanulók, kik rossz magaviseletet s folytonos szorgalmhiányt tanúsítanak, az internátusból kizáratnak.

A főreáliskolába a beiratkozások szeptember 1-én kezdődnek.

Székely-Udvarhely, 1901. június havában.

Az internátus igazgatósága.

Vegyes hírek.

— **Eljegyzés.** Özv. Bartha Lajosné nagylaki föld-birtokosnő szép és kedves leányát, Katinkát, eljegyezte Slaby Gáspár, a helyben állomásozó m. kir. 21-ik honvéd gyalogezred századosa. Gratulálunk!

— **Találkozó.** Az 1891. évben főiskolánkban érettségi vizsgát tett ifjak folyó évi június hó 30-án d. e. 10 órakor a főiskola dísztermében 10 éves találkozó ünnepélyt tartanak, melyre a nagyérdemű közönséget is szívesen látják.

— **Bárta Károly,** a zalathnai áll. ipari szakiskola drága- és féldrágakő-csiszoló szakosztályának vezetője, csehországi születésű, 7 évi ittléte után a magyar honpolgársági esküt vasárnap 23-án az alispán előtt letette.

— **Az ev. ref. templomunkban** f. hó 30-án tartandó délelőtti istentiszteleten a „Református templomi énekkar” is közre fog működni. Az énekkar ezen szereplés után, tekintettel arra, hogy a tagok közül többen furdőre, vagy nyári kirándulásokra távoznak, szeptember elsejéig szünetet fog tartani. A szünet után a reformáció emlékünnepére való készülést fogja az énekkar legközelebbi feladatát képezni.

— **Rajzkiállítás.** A Bethlen-hollégium VII. és VIII. oszt. tantermében érdekes és tanulságos rajzkiállítást rendezett Halmágyi Antal főgimn. rajztanár azon rajzokból és festményekből, melyeket a gimnáziumi ifjuság és női magántanulók készítettek. Ajánljuk a szép kiállítást érdeklődő közönségünk figyelmébe.

— **A román liga** Urechia elnöke alatt nemrég tartott ülésén a következőket jelentette a ligának: A minden oroszok cártja megengedte, hogy Bessarabiában román könyveket hozhatnák forgalomba. Ausztriában (Istria tartomány) az olasz képviselők hathatós munkálkodására már ez évben nyílik meg román iskola. Macedóniában szépen fejlődik a román nemzetiség. Szerbiában és Bulgáriában rossz a talaj. A kemény fejű szlávok nem veszik be a románság terjeszkedési kedvét oly szeliden, hanem ha köztük okoskodnak, ott lebuksztatják őket. Magyarországon van a legfényesebb eredménye, a legtermékenyebb talaja a románságnak.

Most politikailag nem működnek, de közgazdaságilag annál jobban erősödnek (bankok, szövetkezetek, román közművelődési egyesületek, iskolák felállításai stb. által). Romániában a parasztság művelésére fordítja a liga összes erejét. Azon kormány ellen, mely nem tesz teljes román hazafisággal, a liga irtó hadjáratot vezet. Végül jelenti, hogy most a ligának, tekintve Romániában a nagy szegénységet, csak 12 ezer frank volt a múlt évi bevétele.

— **Egy huszár főhadnagy találmánya.** Irsay Győző debreczeni huszárőrnagy érdekes találmányáról beszélnek katonai körökben. Mentőkészüléket talált fel, mely mindössze 120 gramm nehéz, nem nagyobb egy cigarettatárcánál és képes a víz felületén tartani az embert. Ha a kis borszerkezet a vízhez ér, légpárnája 6—8 másodperc alatt megtelik levegővel s aki fogja, azt órákig mindenféle testállásban fenntartja a víz felületén. Nagy előnye a találmánynak, hogy kicsiny s állandóan magánál hordhatja az ember. Irsay főhadnagy találmányát szombaton mutatta be a Margit-fürdő uszodájában. A bemutatás fényesen sikerült. Irsay főhadnagy a külföldön szabadalmat eszközölt találmányára, amelyet több állam meg is szerzett. Magyarország és Ausztria részére a szabadalom megszerzése most folyik.

— **A budapesti Bölcsészethallgatók Segítő Egyesülete** közvetít nevelői, tanári, korrepetitóri, irodai, másolói, rajzoló, fordítói, zeneoktatói állomásokat egy helyben, mint vidékre. Ez eljárása által főképp segélyt kíván nyújtani az arra érdemes és tehetséges egyesületi tagoknak; másfelől alkalmat igyekszik nyújtani az ország művelt családjaiknak arra, hogy ily módon gyermekeik mellé nevelőket képzett és megbízható ifjakat nyerjenek. S midőn e körülményre felhívjuk a hazai tanintézetek és a nagy közönség figyelmét, egyuttal tájékozás végett megjegyezzük a következőket: 1. A közvetítés a bejelentőkre nézve díjtalan. 2. A bejelentett állomásokra első sorban bölcsészethallgatókat, kívánatra azonban okleveles tanárokat, vagy más karra levő hallgatókat is ajánlunk. 3. Ki a nagyközönség köréből egyesületünket igénybe venni óhajtja, ebbeli szándékát személyesen vagy levélben („A Bölcsészethallgatók Segítő Egyesülete II. titkári hivatalának, Budapest, központi egyetem, bölcsészeti kar” czímmel ellátva) tudatni sziveskedjek, közölve az állomás időtartamát s az állomást nyeredőhöz kötött igényeket s javadalmazási feltételeket. 4. Esetleges kellemetlenségek kikerülése végett a bejelentők csakis azokat fogadják el, kik a titkárságunk által hivatalosan kiállított ajánló levéllel jelentkeznek.

— **A gyulafehérvári katonai élelmező raktár** 2490 m³ kemény tűzifát és 1250 q kőszent vásárol kereskedelmi szokás szerint. A beszállításnak helye a fenti raktárnak a várban levő saját raktára, illetőleg szénraktára, még pedig a következő részletek szerint: 1901. évi augusztus hó végén 500 m³ kemény tűzifa, 1901. évi szeptember és október hó végén 800—800m³ összesen; 1600 m³ kemény tűzifa, 1901. november hó végén 390 m³ kemény tűzifa. Továbbá: 1901. évi szeptember, október, november, 1902. évi január és február hó végén 200—200 q, összesen: 1000 q kőszent. 1902. évi márczius hó végén 100 q kőszent. 1902. évi április hó végén 150 q kőszent. Ezen vételügylet alapját a fenti raktárnál betekinthető s hivatalosan kiállított, 1901. évi június hó 16-án keltezett szokványok füzete képezi, azonkívül a terjedelmesebb 785 számú és 1901. évi június hó 16-án keltezett felszólítás is mely utóbbi nyilvános kifüggesztés által a fenti raktár kerületében lévő városi előjáróságoknál, katonai és honvéd-állomásparancsnokságoknál közhírré lett téve. A szokványok füzete 16 filléért megkapható. Ajánlatok levél alakjában 1901. évi július hó 17-én délelőtti 10 óráig beadandók. Az eladó az összes szükségletből kisebb részmennyiséget is ajánlhat, még pedig a tűzifánál 100 m³-ig, a kőszennél pedig 100 q-ig.

— **Budapesti Napló.** Az az újságíró-gárda, mely a maga erejéből minden vállalat mellőzésével megalapította a Budapesti Naplót, mesés sikert ért el. A lelkes csapat a szabadelvű magyar közönségnek legkedveltebb újságszolgáltatója lett. Bámulatos szorgalommal és kitartással gyűjtve mindennap össze mindazt, ami e szerkesztőség, e lap szabadelvű és független politikájának, nemzeti érületének és magas izlésének minden huszonnégy órában ismétlődő bizonyosságát adja, — a Budapesti Napló a közönség szimpatiainak gyors felkötésében is eddig nem látott példát mutat. És minden szám arra vall, hogy a Budapesti Napló megérdemli ezt a támogatást. A Budapesti Napló-nak friss és megbízható értesülései, lelkes, temperamentumos, komoly, tartalmas, hatáskubban valósággal szenzációs politikai cikkei, amelyek nyomtatékosan teszik a politikai szűke döntő jelentőségű újság véleményét, tárczarájának magas irodalmi színvonala, gazdag informatív anyaga, kitűnő értesülései, kimerítő, ötletes, változatos, eleven rovatai s mindenrendű közleményeinek változatosága.

és folyton gyarapodó bősége: napról-napra ékesszólóan tanuskodnak arról, hogy a Budapesti Napló fényesen megfelel a legvérmesebb várakozásnak is. A Budapesti Napló szerkesztősege és olvasó közönsége közt páratlanul meleg és szíves viszony fejlődött ki. Naponként jelentkezik ez a Szerkesztői üzenetek rovatában. A Budapesti Napló valamennyi előfizetőjét biztosítja a Mannheimi Biztosító Társaság magyarországi képviselőségénél baleset által okozott rokkantság esetére 2000 korona erejéig. A biztosítás egész költségét maga a lap fedezi és ugy a Budapesti Napló régi előfizetői, mint az újonnan belépők jogérvényes biztosítási kötvényt kapnak 2000 korona erejéig. Karácsonyra diszes és tartalmas naptárral kedveskedik a „Budapesti Napló” előfizetőinek. A képes naptár, amely hatalmas kötet, ugy a régi, mint az újonnan belépő előfizetők megkapják. Olvasóink figyelmét újból is felhívjuk a Budapesti Napló-ra és ismételve a legmelegebben ajánljuk ez ujságot.

— **A magyar középosztály lapja**, a „H a z a n k”, a legutóbbi időben egészen visszatükrözi azt a fellendülést, amelyben a politikai viszonyok átalakulása következtében az agrárpolitika részesült. A magyar agrárpolitika ezen bátor és szókimondó organuma tartalmaságában gyarapodott, terjedelmében növekedett, a szerkesztőség Buday Barna vezetése alatt egyesíti magában azokat a publicisztikai és gazdaságpolitikai, valamint szépirodalmi erőket, amelyek a lap nyolczesztendő pályafutása alatt a politikai, társadalmi és gazdasági egyesületek nagy munkájának bátor harcosai voltak a tollal. A Hazánk különösen foglalkozik a vidék ügyeivel, állandó összeköttetésben van a vidék vezérégyéniségeivel, annak a sajtójával s egyetlen organuma a napisajtóban, amelyet nem vakít el a csillogó főváros, hanem az ország gyors erősödését a vidék erősbödésében keresi. Védi annak gazdasági és társadalmi érdekeit, állandó harcot folytat a művelt középosztály érdekében, független a pártoktól, minden hatalmi tényezőtől, a kormánytól és nagytőkétől egyaránt, támaszt egyedül a független társadalomban keresvén. A lap előfizetési ára felévre 14 korona, negyedévre 7 korona, egy hóra 2 kor. 40 fill. Állandó mellékletei a Hazánk-nak a Vasárnap és a Szövetkezés, amelyet az előfizetők díjmentesen kapnak ezenkívül a Hazánk előfizetői ajánldekképpen egy diszes agráralbumban fognak részesülni. Előfizetések a kiadóhivatalhoz intézendők. (Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 28.)

Csarnok.

Mátyás király.

Irta: Gróf Andrássy Gyula.

(Mutatvány a nagynevű szerzőnek most megjelent, „A magyar állam fönmaradásának és alkotmányos szabadságának okai” című művéből. (Folytatás.)

A főurak jelentőségét Mátyás király azzal növeli, hogy a törvényt és saját ígéreteit forma szerinti kezességekkel látja el.

Midőn 1459-ben Frigyeszel gyűlik meg a baja, a nagyokat maga köré gyűjti és kéri tőlük, hogy akarják-e még királyuknak, különben kész a trónról lemondani.

Amint büntetés terhe mellett követelhet, hűségüket azon ígérettel váltja meg, hogy beleegyezésük nélkül az ország törvényeit nem módosítja.

A legfontosabb állami ügyekben a nagyok tanácsával él, a szabad szót eltűri.

Ha azonban elkerülhetetlennek tartja, Mátyás vaskezével csap a rakoncátlanok urakra. Tartásukat a törvényhez és hozzanak áldozatot a trónért és hazáért. Ha szép szóval és adományokkal ezélt nem ér, az engedetlenek ellen ostorhoz és erőszakhoz nyúl. Senkit nem kímél, a legnagyobbat is összetöri, ha vele másként nem boldogul. Jótevőjét, legközelebbi rokonát, a hatalmas és népszerű Szilágyit is megalázza, mihelyt meggyőződik róla, hogy dőllyfével más módon nem bír; a törvény betűjén is tulteszi magát, ha így gyorsabb és feltűnőbb példát mutathat.

Jó dolga legyen annak, aki kötelességét teljesíti; de szenvedjen meg érte, aki nem szűnik meg a rendet megbontani, aki az állam fölé akar emelkedni. A nagy vagyon és rang ingyen nem jár. A közjóra fordítsa a birtokosa, különben veszélyben forog.

Nem üres szó, hanem politikájának tettekben nyilvánult egyik alapgondolata az, amelyet 1486-ban törvénybe iktatott, midőn azt mondja, hogy „azokat, akik a nekik engedett mentességgel és kedvezményekkel visszaélnek, ettől méltán meg kell fosztani”. Jog és kötelesség, boldogulás és áldozatkészség együtt járjanak.

Célhoz jut-e Mátyás a főnemességgel szemben követett ezen politikájával?

Hatalmát korlátozza, hogy óriás vagyont, várakban és katonákban bővelkedő főnemesek veszik körül trónját. Régi állásával régi becsüggukat is megóvták. Sőt talán még fokozódik is önértékük. Maga Mátyás is

főnemes volt. Közülök nem egy lenézte atyját és nála nagyobb urnak hitte magát. Ujlaki is király lett s így a koronát sem tekintették a magyar nemestől el nem érhető magasságban levőnek.

Mátyás diadalai is növelik a főnemesek tekintélyét. Egy Báthorinak vagy Szapolyainak barátságát a külföld fejedelmei is keresik.

Ilyen alattvalók jogait semmibe sem venni, őket az állam ügyei intézésénél mellőzni még Mátyásnak sem lehet. Főleg azért, mert külügyi terveivel fogva rászorul arra, hogy mind a két keze szabad legyen.

De mind ezek mellett is Mátyás szellemi felsőbbisége nek sikerül a büszke arisztokracziát rendben tartani és erejét az állam javára értékesíteni. A politikát ő vezeti, a nagyok véleményét meghallgatja, de ő határoz. Igaz, néha ellenállanak neki, néha elégedetlenségök komoly veszedelemmel fenyegeti trónját; de mindent egybevetve, eléri akarátát.

A főnemesek váraikkal és pénzökkel szolgálják. Hathatós támogatásuk nélkül nem is lett volna képes a szelrőzsa minden irányba felé folytatott küzdelmeit sikeresen befejezni. Dóczy egymaga, saját seregével és pénzével, kétszer menti ki urát szorongatott helyzetéből.

Mátyás a köznemességgel szemben is hű marad politikája alapgondolatához. Magához akarja láncolni, erejét az állam hasznára kívánja fordítani, a nélkül, hogy jogaitól megfosztaná. Helyzete vele szemben kedvezőbb, mint a főnemességgel szemben, de nem olyan könnyű, mint volt a Tudoroké az angol középosztályal szemben.

A főnemesség egy része ellenségét látja benne. Érti, hogy azért választották királynak, hogy véget vessen garázdálkodásának. A köznemesség elleben érdek-társa.

A közelmúltban tapasztalta, hogy a királyi hatalom elgyöngülését a belső bekevel kellett megfizetni, s hogy az oligarchák rakoncátlanságait csak erős kormány bírja megfékezni. Ezért nagyhatalmu királyt óhajt. Mafelől azonban nem lakik benne a felelem, amely arra bírhatná, hogy hagyományaitól eltérve, a belső beke biztosítását helyezze minden más érdeke fölé s habár csak ideig-óráig, vakon annak a parancsait kövesse, aki veszélyes kelyzetéből kiment, mint ahogyan Angliában tette a gentry a Rózsák harca után. A királynak megbízható szövetségese lehet, de nem engedelmessé szolgálja. Egy-egy tulkapását elnézi, egyik-másik erőszakos cselekedetét helyesli is, föltéve, hogy nem ellene irányul; de ragaszkodik az alkotmányos szokásokhoz s a maga jogait és érdekeit a királlyal szemben is megvédi. A magyar köznemesség magatartása Mátyás trónrajutása előtt is más volt, mint az angolé a Tudorokat megelőzőt korban.

Az angol gentry megoszlik a főnemesség töredékei között, anélkül, hogy önálló politikája lenne, holott a magyar, mihelyt az arisztokrácia egyes tagjainak önzése a nemzet bekejét zavarni kezdi, mihelyt a trónkövetelőkhez csatlakozva, pártoskodásuk polgárháborút von maga után, sorompóba lép és Hunyadi János köré sorakozva védelmébe veszi a nemzeti érdekeket. Táborában van Magyarország. A királyság helyett ő karolja föl az egység és a rend nagy érdekeit. László halála után az ő kezébe kerül a hatalom. A Szilágyitól vezetett nemesség találja meg az utat, amelyen a hínárból menekülhetni. A megyékben katonailag szervezett nemesség együttes föllépése dönti el a királyválasztást.

Angliában a trónkövetelők és a főnemesek hadi erejének egymáshoz való aránya szerint dol el a harc. Nálunk a köznemesség bátor közbelépése juttatja a sokat hányatott hajót a biztos révbe, mielőtt a veszfelhők pusztító árja megindulna. De épen ezért nem hajlandó letenni róla, hogy része legyen a kormányzásban. Magának tulajdonítja az érdemet, hogy Mátyás lett a király. A hasznáról sem akar lemondani.

(Vége következik.)

Közgazdaság.

Piaczi árak

1901. évi június hó 20-án tartott hetivásárról:

Buza) 80 kilogrammos	16 kor. 50 fill.
) 76	16 " — "
Kétszeres) 74	14 " 50 "
) 72	14 " — "
Rozs) 70	13 " — "
) 68	12 " 50 "
Árpa) 62	11 " — "
) 60	10 " 50 "
Zab) 45	12 " — "
) 40	11 " 50 "
Tengeri) 80	10 " — "
Marhahús	88 " — "
Sertéshús	88 " — "
Szalonna	1 " 76 "
Disznóhús	1 " 70 "

Szerkesztői üzenet.

Magyar Lapértésítőnek. Ajánlatára most egyelőre nem reflektálhatunk. Alk. lomadával azonban visszatérünk rá.

Szerkesztőség:

Dr. MAGYARI KÁROLY. TÖRÖK BERTALAN

Kiadó:

Nagyenyedi Könyvnyomda és Papíráru gyár részvénytársaság

Nyomatott a Nagyenyedi Könyvnyomda és Papíráru gyár részvénytársaság könyvnyomdájában.

Sz. 10494—1001.

alisp.

Pályázati hirdetés.

Alsófehér vármegye alispáni hivatalánál Nagy-Enyeden egy hivatali szolgálai állás — mely 566 (ötszáz hatvanhat) korona évi fizetés, 80 (nyolcvan) korona évi ruhaátalány és 80 (nyolcvan) korona évi lakbérrel javadalmaztatik — üresedésbe jövén, annak betöltésére pályázat hirdetjük s felhívjuk pályázók, miképp katonai szolgálatukat kitüntető s lehető más bizonyítványokkal ellátott folyamodványukat **folyó évi augusztus hó 1-ig** hozzám küldjék be.

Alsófehér vármegye alispánjától.

Nagy-Enyeden, 1901 június hó 25-én.

Csató János.

kir. tanácsos, alispán.

Könyvbarátok szives figyelmébe!

Felhívom a n. é. közönség szives figyelmét

arra, hogy nagyobb szabású irodalmi művek

általam is megrendelhetők részletfizetésre.

Ez által azt akarom elérni, hogy a vevő-

közönség ne hagyja magát háborgatni a

folyton czirkáló utazók által.

Szives pártfogását kéri

Földes Ede,

könyv- és papírkereskedő.

Sz. 1389 901. tkv.

Árverési hirdetés.

A marosújvári kir. járásbíróság mint telekkönyvi hatóság részéről közhírré tétetik, miszerint a nagyenyedi kiségitő takarékpénztár részvénytársaság kérelmező végrehajtató részére 1480 kor. tőke és jár., valamint az 1881. évi 60. t. cz. 167. §. alapján csatlakoztatott végrehajtatók az „Albina” nagyszabású és hitelintézet javára bekebelezett 314 kor., 208 kor., 182 kor. 90 fillér, Heller Jakab és fiai cég javára bekebelezett 148 kor. 16 fillér, Hirsch Móricz javára bekebelezett 120 kor. tőke és jár. iránti behajtása végett is Bartha Pál végrehajtást szenvedett ellen a gyulafehérvári kir. törvényszék területéhez tartozó, Istvánháza község határára fekvő, az istvánházi 1. sz. tjkvben felvett Bartha Pál nevében álló A + 3. rsz. 166. hrsz. szántóra 332 kor., a 6. rsz. 332. hrsz. szántóra 52 kor., a 9. rsz. 484. hrsz. szántóra 40 kor., a 14. rsz. 778. hrsz. szántóra 12 kor., a 16. rsz. 945. hrsz. szántóra 52 kor., a 17. rsz. 947. hrsz. szántóra 59 kor., a 19. rsz. 1004. hrsz. kaszálóra 7 kor., a 20. rsz. 1073. hrsz. kaszálóra 87 kor., a 22. rsz. 1140. hrsz. kaszálóra 19 kor., a 25. rsz. 1252. hrsz. kaszálóra 9 kor., a 26. rsz. 1/2 hrsz. kertre 137 kor., a 27. rsz. 7.2. 8.2. hrsz. kertre és udvarra 451 kor., a 28. rsz. 278.2., 317.2. hrsz. szőlő és kaszálóra 91 kor., a 29. rsz. 638.2. hrsz. kaszálóra 36 kor., a 30. rsz. 680.2. hrsz. erdőre 2 kor., az istvánházi 162. sz. tjkvben felvett Bartha Pál nevében álló 7. rsz. 472. hrsz. szántóra 38 kor., a 18. rsz. 504. hrsz. szántóra 16 kor., a 19. rsz. 594. hrsz. szántóra 33 koronában megállapított kiküldési árban az árverés az 1881. évi 60. t. cz. 146. §. alapján elrendeltetik.

Jelen kérés költsége 16 koronában állapítatik meg végrehajtató javára, végrehajtást szenvedett terhére.

Az árverés megtartására határnapul **1901. július hó 24. napjának d. e. 10 órája** Istvánháza községben a községházánál tüzetik ki.

Bánatpénzül a kiküldési árnak 10% kiegészítésben vagy óvadékképesnek nyilvánítt értékpapirokban az árverező biztos kezéhez előre lefi tetendő. A vételár 3 részletben fizetendő a nagyenyedi m. kir. adóhivatalnál és pedig az 1-ső részlet 15 nap, a 2-ik részlet 30 nap és a 3-ik részlet 60 nap alatt az árverés napjától számítva.

Ezen árverési hirdetés és feltételek a keresetre hozott 1-ső végzésre előírt szabályok megtartása mellett kézbesítendők.

Miről érdekeltek értesítetnek.

Maros-Ujvárt, 1901 április 10-én.

A kir. járásbíróság, mint telekkönyvi hatóság.

Sólyom,

kir. albiró.

